

عوامل مهم در افزایش آمار نزاع در کشور

نگاهی به آمار منتشر شده از سوی پزشکی قانونی نزاع‌های خیابانی، حکایت از افزایش خشونت و درگیری در کشور دارد.

نگاه، به آمار منتشر شده از سوی پزشکی قانونی، نشان می‌دهد که در ده ماهه نخست سال گذشته نزدیک به 511 هزار نفر به دلیل جراحت در نزاع به پزشکی قانونی مراجعه کردند که در مقایسه با سال گذشته افزایشی یک درصدی را نشان می‌دهد. با بررسی بیشتر این آمار متوجه خواهیم شد روزانه بیش از 1670 فقره نزاع منجر به جراحت در کشور رخ می‌دهد که زنگ خطر در این باره به صدا درآمده است.

تهران رکورددار

بر اساس آمار پزشکی قانونی، 157 هزار نفر از مجروحان زن و 353 هزار نفر دیگر مرد هستند. استان تهران نیز همچنان رکورددار بیشترین آمار نزاع و درگیری در کشور است.

به گفته دکتر بشیر نازیپور، مدیرکل پزشکی قانونی استان تهران، 91 هزار و 288 مجروح به علت آسیب دیدگی بر اثر نزاع و درگیری در سال 93 به پزشکی قانونی تهران مراجعه کردند که در مقایسه با مدت مشابه سال 92 تعداد مراجعان 1.9 درصد افزایش یافته است.

وی 60 هزار و 191 نفر از کل مراجعان بر اثر نزاع را مرد و 31 هزار و 97 نفر را زن عنوان می‌کند؛ این در حالی است که در مدت مشابه سال قبل، 59 هزار و 175 نفر از مراجعان نزاع به پزشکی قانونی استان مرد و 30 هزار و 386 نفر زن بوده‌اند.

اکنون نزاع در سطح جامعه به یک اپیدمی تبدیل شده و کوچک‌ترین برخورد لفظی یا اختلاف سلیقه ای می‌تواند نزاعی خیابانی را در پی داشته باشد به طوری که براساس آمار پلیس، فحاشی عامل 24 درصد نزاع هاست.

کارشناسان معتقدند، در کنار حذف عوامل افزایش نزاع، باید مهارت کنترل خشم به شهروندان آموزش داده شود. در جامعه مشکلات اقتصادی و خانوادگی، بیکاری و آلودگی هوا از جمله عوامل افزایش دهنده خشونت هستند که باید از کودکی به هموطنان آموزش‌های لازم برای کنترل خشم در برابر هر کدام از عوامل محیطی داده شود.

به گفته روان‌شناسان، خشم پدیده‌ای طبیعی است که مانند دیگر احساسات نشانه سلامت، تندرستی و عواطف انسانی است، اما هنگامی که از کنترل خارج شود، می‌تواند به یک حس مخرب و ویرانگر تبدیل شود و پیامدهای ناگوار در محیط کار، روابط شخصی و در تمامی عرصه‌های زندگی به وجود آورد. افرادی که آموزش‌های لازم را در این زمینه در دوران کودکی نگرفته‌اند و در شرایط خاصی دچار عصبانیت‌های مقطعی می‌شوند، با مطالعه و ارائه آموزش‌های علمی عمومی می‌توانند خشم را از خود دور کنند و موفق به کنترل خشم خود شوند.

عوامل موثر در نزاع

رئیس بخش معاینات روانپزشکی اداره کل پزشکی قانونی تهران در این باره به جام جم می‌گوید: افزایش یا کاهش پرخاشگری در سطح جامعه تعیین‌کننده آمار نزاع و درگیری است و عوامل متعددی بر کاهش یا افزایش درگیری نقش دارند.

عوامل محیطی هم در این زمینه نقش پررنگی دارند به طوری که در مناطق کویری به دلیل بافت ساکنانش آمار نزاع پایین و در مناطق حاشیه‌ای و مرکزی بالاست.

مشکلات اقتصادی، ضعف سیستم امنیتی، افزایش جمعیت، مهاجرت و ناتوانی در سازگاری با محیط جدید و تداخل فرهنگ‌ها از عوامل مهم و موثر در افزایش نزاع در سطح جامعه است.

دکتر مهدی صابری با اشاره به پایین آمدن سطح تحمل در جامعه اظهار می‌دارد: سطح تحمل بین ساکنان شهرهای بزرگ و شلوغ مانند تهران کاهش یافته و کوچک‌ترین بی‌توجهی به حقوق یکدیگر باعث درگیری و نزاع می‌شود. از سوی دیگر در شهرهای بزرگ سرعت تردد بالاست یعنی افراد همیشه سعی می‌کنند در کمترین زمان ممکن به مقصد خود برسند تا با تاخیر روبه‌رو نشوند. این موضوع در فرد ایجاد استرس می‌کند، حال این فرد در محیط کار با اتفاقات تنش‌زا روبه‌رو می‌شود که این فشارهای روانی بیش از ظرفیت و توان روانی فرد است. بعد از یک روز پرتنش و خسته‌کننده، فرد مستعد درگیری است و با کوچک‌ترین برخوردی از خود واکنش نشان می‌دهد. در اخبار دیده‌اید فردی به دلیل این که چرا به او نگاه چپ شده، نزاعی مرگبار را رقم زده است. این نگاه شاید از نظر ما عادی بوده، اما از نظر متهم که وجودش پر از استرس و تنش است، عاملی برای تخلیه این انرژی منفی است.

این روانپزشک خاطرنشان می‌کند: در کشورهای دیگر مدت زمانی که فرد باید در محیط کار حضور داشته باشد و مدت زمان استراحت بعد از آن مشخص است، اما این موضوع در کشور ما مدنظر قرار نمی‌گیرد. ما توصیه می‌کنیم شهروندان زمانی که عصبانی هستند، با فریاد زدن، ضربه به دیوار به طوری که به خود آسیب نرسد، نوشتن مشکل و... هیجان‌ات و انرژی منفی را از وجودشان تخلیه کنند. اگر این هیجان‌ات تخلیه نشود، انرژی منفی در نزاع و درگیری آزاد و تخلیه می‌شود که ما به آن مکانیسم

جابه جایی می‌گوییم. همین تخلیه انرژی دلیل وقوع نزاع با انگیزه‌های ساده مثل بوق زدن، نگاه چپ، تنه زدن و تصادفات جزئی می‌شود.

دکتر صابری رسیدگی سریع قضایی به پرونده‌های نزاع را یکی از عوامل مهم در کاهش درگیری دانسته و می‌گوید: متأسفانه رسیدگی به پرونده‌های نزاع در دستگاه قضایی طولانی مدت است که این موضوع باعث می‌شود فرد خاطی به خوبی تنبیه نشود و گاهی شاکی با مشاهده این پروسه طولانی منصرف می‌شود. مجازات سریع مجرمان بیشترین تاثیر را در پیشگیری دارد.

وی در پایان می‌گوید: سیستم مدیریت شهری باید در جهت کاهش اضطراب و استرس بین شهروندان باشد و هرچه آرامش در فضای شهری بیشتر باشد، نزاع کاهش می‌یابد. ما همچنین می‌توانیم از تجربه کشورهای دیگر که در این زمینه موفق بودند استفاده کنیم. حضور پلیس در شهر و افزایش احساس امنیت هم در کاهش نزاع به خصوص نزاع‌های مرگبار نقش دارد. در خیابان درگیری‌های بسیاری را دیده‌ایم که به دلیل حضور نداشتن پلیس تا ساعت‌ها ادامه پیدا کرده بود.

مجازات زندان برای نزاع

ضرب و جرح و نقص عضو هر کدام به تنهایی جرم است و در قانون مجازات اسلامی برای آن مجازات سنگین تعیین شده است، اما در کنار این جرایم که در هر نزاعی می‌تواند رخ دهد، قانونگذار در رابطه با نزاع و درگیری، جرم دیگری را هم در بخش تعزیرات پیش بینی کرده است که با نام جرم نزاع دسته جمعی شناخته می‌شود.

فرهاد شهبازوار، حقوقدان در این باره به جام جم می‌گوید: شرط تحقق شرکت در نزاع دسته جمعی، نامعلوم بودن نحوه و کیفیت فعل مجرمانه افراد حاضر در درگیری است، یعنی سهم هرکدام مشخص نیست. حضور در این درگیری‌ها حتی اگر مرتکب ضرب و جرح یا نقص عضو هم نشود، باعث می‌شود فرد به مجازات تعیین شده در قانون محکوم شود. قانونگذار برای شرکت در نزاع، مجازات حبس را تعیین کرده و مرتکب با توجه به نوع درگیری از سه ماه تا سه سال زندانی می‌شود.

متاهل‌ها بیشتر دعوا می‌کنند

یک آسیب‌شناس اجتماعی هم در این باره می‌گوید: «نزاع‌ها دو دسته است؛ نزاع‌هایی که بر اثر اختلافات ریشه دار اتفاق می‌افتد یا نزاع‌هایی که اختلافات آنی منجر به وقوع آن می‌شود. مواردی چون کمبود جا برای پارک اتومبیل، رعایت نکردن قوانین راهنمایی و رانندگی، ساخت و سازها و مزاحمت‌های ناشی از آن، نبود فرهنگ آپارتمان‌نشینی، افزایش قیمت خدماتی چون کرایه تاکسی، افزایش قیمت کالاهایی که در سبد خانوار حیاتی هستند و نبود نظارت بر همه این موارد بیشترین دلایل نزاع‌های آنی هستند.»

به گفته دکتر سعید خراط‌ها، نزاع‌های آنی بیشتر در شهرها اتفاق می‌افتد تا در روستاها و به همان نسبت سهم کلانشهرها از نزاع بیشتر از شهرهای کوچک است. دلیل آن نیز ناتوانی زبان گفتار در حل اختلافات آنی است. این روزها زبان قابلیت میانجیگری خود را از دست داده است؛ زیرا در شهرها افراد از خرده فرهنگ‌های متفاوت و از قومیت‌های مختلف در کنار یکدیگر زندگی می‌کنند و زبان مشترکی که در آن همه واژگان و عبارات هم معنا باشد، ندارند.

وی با تاکید بر این که بسیاری از نزاع‌های خیابانی ریشه در مسائل اقتصادی دارد، می‌گوید: مشکلات مالی خود را در قامت فشارهای روحی و روانی نشان می‌دهد و آستانه تحمل فرد را تا آنجا پایین می‌آورد که با اولین درگیری، نزاع رخ می‌دهد و حتی برخی از آنها منجر به قتل می‌شود. حتی اگر با قتل نیز پایان نیابد، آمار ضرب و جرح در جامعه را افزایش می‌دهد.

دکتر خراط‌ها در این باره به عواملی که فرد را آماده نزاع می‌کند اشاره کرده و می‌گوید: بیکاری، تورم، اختلافات خانوادگی و شیوع مواد مخدر از این عوامل است. 63.4 درصد از افرادی که درگیر نزاع می‌شوند متاهل هستند و 36.5 درصد مجرد. می‌توان چنین استنباط کرد که فشار مالی بیشتر بر متاهل‌ها آمار نزاع را هم افزایش می‌دهد. البته باید در نظر داشت که پدیده‌های اجتماعی در پی مجموعه‌ای از علل اتفاق می‌افتند.

با توجه به این آمار به نظر می‌رسد، مسئولان سلامت روانی جامعه باید دست به کار شوند و با حذف عوامل موثر در افزایش استرس و اضطراب، راه‌های کنترل خشم را هم آموزش دهند.

محمد غمخوار